

Zondag 21 november 2021 Gedachtenisdienst Protestantse gemeente Leidsche Rijn

Lied 538: 1,2,3,4 Een mens te zijn op aarde

Bijbellesing Johannes 19:25-27 Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder en haar zus, en Maria, de vrouw van Klopas, en Maria van Magdala. Toen Jezus zijn moeder zag staan en bij haar de leerling van wie Hij veel hield, zei Hij tegen zijn moeder: 'Vrouw, dat is uw zoon,' en daarna tegen de leerling: 'Dat is je moeder.' Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

Preek

We luisteren naar Largo, Händel

Gemeente,

Voor een kind is het niet moeilijk om te bedenken, als ik val en ik heb pijn, dan roep ik om mijn papa, om mijn mama. Het wordt gepakt, geknuffeld, getroost. Kusje erop? Een slokje water?

Troost is vastgehouden worden, leer je zo al heel jong. Troost betekent dat je bij iemand terecht kunt, en houvast vindt. Een luisterend oor, een liefdevolle aanraking, en de tijd om op adem te komen.

Maar als je ouder wordt, wie troost je dan?

Of word je op een gegeven moment te stoer, om nog getroost te hoeven worden, ach het valt wel mee, ik verbijt mijn pijn, hoe hard ik ook val, ik los het op, het komt wel goed. Wie troost je nog? Waar zoek je troost, als je ouder wordt?

Er is heel veel schrale troost, mistroost, troost waar je niets aan hebt. Misschien maakt dat ons ook wel huiverig voor troost, als ons echt iets naar overkomt, of als we echt treuren om iemand die we missen.

Je wilt niet horen, dat het wel goed komt, je kan geen 'kop op' verdragen. Als het een lapmiddel is, of vooral iets opbeurends dat anderen moeten zeggen, omdat je nou eenmaal iets moet zeggen, dan liever geen troost, toch?

Of zou er ook troost zijn waar je wel iets aan hebt?

En hoe zou dat er dan uitzien?

Ik las dat troost via het Noorse en West-Germaanse traust afstamt van het Indogermaanse deru, dreu, dat vastheid betekent. Vandaar dat er verwantschap is tussen woorden als trauen en treu in het Duits, en trust, in het Engels.

Woordbetekenissen die met vastheid, stevigheid, en vertrouwen te maken hebben.

Een andere afstammeling van dat oerwoord deru, is het engelse woord voor boom, tree. Een boom is in vrijwel alle culturen het symbool voor stevigheid en standvastigheid.

Kijk die bomen eens staan, met wortels diep in de grond, hoeveel stormen heeft die boom al doorstaan, die boom staat daar sinds mensenheugenis...

Dus troosten heeft vrij weinig te maken met sussen en berusten, met opmerkingen die verkeerd vallen, nee het heeft juist alles te maken met het weer vinden en ontvangen van nieuwe kracht en stevigheid, van grond onder de voeten.

Troost is vastgehouden worden, houvast vinden, zo leerden we dat al toen we nog klein waren, en als kind riepen om onze mama of papa, en nog steeds is dat wat we kunnen gebruiken, ook als we ouder worden: houvast. Troost als houvast.

Waar vind je houvast?

We lazen zo aan het einde van dit kerkelijk jaar een tekst over de stervende Jezus aan het kruis. Geen gebruikelijke tekst zo vlak voor het begin van de adventsperiode, maar wat er gebeurt in dit korte fragment vond ik zo bijzonder, dat ik dit toch heel graag vandaag met jullie wilde lezen en bespreken.

Bij het kruis stonden de moeder en de zus van Jezus, en Maria, de vrouw van Klopas en Maria van Magdala. We lezen dat Jezus zijn moeder zag staan.

Hij zag haar daar staan bij het kruis, terwijl haar zoon stervende is.

Ze zal daar ontredderd hebben gestaan, treurend, huilend misschien. We weten het niet, maar we kunnen ons er iets bij voor stellen. Jezus ziet haar, en hij ziet ook de leerling van wie hij veel hield, dat is Johannes, en dan zegt hij tegen zijn moeder: 'Vrouw, dat is je zoon', en daarna tegen de leerling, 'dat is je moeder'.

Hij verbindt die twee aan elkaar. Het maakt dat zij elkaar zien, en zorgdragen voor elkaar, want, lezen we: vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

Ze vinden houvast bij elkaar, zou je kunnen zeggen, ze hoeven hun verdriet niet alleen te dragen, en ook de alledaagse dingen niet.

We geloven ook dat God mensen wil troosten, maar dat is niet altijd gemakkelijk om te ervaren. In Jesaja 66 lezen we, dat God tegen zijn volk zegt:

Jesaja 66: 13 Zoals een moeder haar zoon troost, zo zal Ik jullie troosten.

Maar het is niet altijd zo dat je troost vindt bij God, of dat je dat eenvoudig tegen een ander kunt zeggen: gelukkig geloof je, daar vind je vast troost en houvast.

Als het zo is, dan is dat heel fijn, maar geloof geeft geen pasklare antwoorden, biedt geen simpel recept: drie keer per dag bidden, en ziedaar is uw troost. Geloof kan troosten, maar niet altijd.

Soms lijkt geloof mee onder te gaan, als verdriet je overspoelt. Soms is het het geloof en vertrouwen van anderen dat je verder helpt, waar je een periode je aan vast kan houden. De wetenschap dat anderen voor je bidden, aan je denken, voor jou geloven.

Misschien ligt de diepste troost van het christelijk geloof in het besef dat er uiteindelijk eeuwige armen zijn, die je dragen, dat je niet alleen op eigen kracht hoeft te leven, dat er iemand is die je draagt... 'wat is uw enige troost bij leven en bij sterven', vraagt de Heidelberger Catechismus: 'dat ik met lichaam en ziel zowel in leven als in sterven, niet mijzelf maar mijn trouwe Heiland Jezus Christus toebehoor'. Ook dat heeft alles met vertrouwen te maken...

Wat ik zo bijzonder vind aan dit kleine Bijbelgedeelte dat we lazen, is dat Jezus twee mensen die hij ziet treuren, aan elkaar verbindt. Hij zegt hen als het ware, zoek steun bij elkaar, draag zorg voor elkaar. Zo concreet is het, de houvast.

Met alleen maar een overtuiging, een gedachte, een geloof, red je het niet... mensen hebben mensen nodig...

En dan kan troost zorgen voor erkenning, het kan je hart versterken, als verdriet er mag zijn, ook bij een ander, en je mag blijven praten en vertellen, dan lucht het op. En ook samen zwijgen of alledaagse dingen samen doen, kan opluchten.

En gelukkig is er ook troost te vinden, in de kunst, in gedichten, bij muziek, en buiten natuurlijk, in de natuur bij het veranderen van de seizoenen.

De kerk kan een plek zijn waarin we ons steeds weer verbinden aan anderen, worden aangemoedigd om er voor elkaar te zijn en voor elkaar te zorgen, om de ander houvast te bieden, en zelf ook houvast te ontvangen.

Deze zondag, herdenken we overledenen, hen van wie we afscheid moesten nemen, en het roept het verlies op dat zich nog in ons schuilhoudt misschien, de pijn om wat voorbij is, het verdriet om wie we missen.

Ik bid dat we iets van troost ervaren in het samenzijn, in het zingen en het bidden, in deze woorden, en straks ook als we lichten ontsteken.

Zo zetten we in het licht, wie we missen, we zetten in het licht, wat ons pijn doet en laat huilen, eigenlijk zeggen we: het hoort erbij, het mag er allemaal zijn, we hoeven ons niet beter voor te doen.

Hier mag je treuren, en hopelijk vind je ook houvast. Amen